

A journey round my skull, F. Karinthy
New York Review Books,
New York, NY. 1939/2006
ISBN: 9781590172582

tekst: prof. dr. Ad Kaptein
beeld: New York Review Books
(bewerking: Pixel Pakhuys)

43

medische oncologie
maart 2020

helende woorden

Een reis om mijn schedel

Niet alleen artsen stellen diagnoses. Niet-artsen en 'leken' bij wie lichaam en geest weigeren te fungeren zoals de eigenaar wil, doen dat ook. Ze zijn voortdurend alert op verschijnselen die ziekte kunnen betekenen. Ze bestuderen boeken, zoeken online naar de betekenis van bepaalde waarnemingen, of vragen aan anderen of ook zij last hebben van de symptomen. Te alert en het etiket 'hypochonder' dreigt, te nonchalant en 'dissimulatie' hangt in de lucht. Het niet altijd parallel lopen van subjectieve symptomen en objectieve verschijnselen roept boeiende reacties op, ook bij medische hulpverleners.

De symptomen die de Hongaarse auteur Frigyes Karinthy opmerkt in *A journey round my skull* zijn bizar. Hij hoort een trein vertrekken, op een plaats waar geen rails, station of treinen zijn. De sensaties zitten in zijn hoofd. De auteur neemt de lezer mee op een autobiografisch getinte reis door zijn schedel. Oncologen, neurologen, kno-artsen, neurochirurgen, eigenlijk iedere arts kijkt mee over de schouder van de auteur, op zoek naar de diagnose en de therapie. Met de bizarre symptomen en verschijnselen als vertrekpunt.

De auteur beseft al snel dat hij hallucineert. Zijn oren houden hem voor de gek. Dermate dat hij zijn vrienden in het café in Budapest niet kan verstaan. Maar hij snapt nog wel dat hij niet echt gek is geworden want 'dan was hij niet in staat geweest te diagnosticeren dat hij hallucineert'. Op naar de kno-arts. Diagnose: 'ontsteking'. De auditieve hallucinaties houden aan. De auteur begint ze gemakkelijk te vinden en vraagt zich af wanneer de treinen hun bestemming zullen bereiken. Dan betreedt de psychoanalyticus het toneel. Deze schrijft de klachten natuurlijk toe aan vroege jeugdervaringen. Nog voor de auteur welwillend en hoopvol overweegt deze te analyseren, gebeuren er nieuwe vreemde dingen. De spiegel tegenover de hoofdpersoon begint te bewegen. 'Hersenbloeding', diagnoseert de hoofdpersoon. De gewaarschuwde arts weet beter: 'Nicotinevergiftiging'. Heftige hoofdpijn en braken volgen. De oogarts doet geheimzinnig, tot grote ergernis van de patiënt: 'het is niet zijn rol zich te verschuilen achter professionaliteit, hij moet mijn nieuwsgierigheid bevredigen'. Anderen merken op dat de patiënt overhellend naar links gaat lopen en dat zijn

handschrift onleesbaar wordt. Vrienden reageren ook al niet eenduidig. Sommigen reageren optimistisch en bagatelliseren de klachten. De patiënt weet wel beter: 'ze verbergen hun paniek over het grote raadsel dat ons allen te wachten staat'. Anderen zijn ernstig; nog weer anderen vragen brutaalweg hen niet te vergeten in zijn testament.

Wanneer de diagnose eindelijk wordt gesteld, een tumor in het cerebellum, zijn de artsen het erover eens dat hij naar de beste chirurg moet om de tumor te verwijderen, dr. Olivecrona in Stockholm, een student van Harvey Cushing.¹ De patiënt krijgt voor de opname nog wel een hallucinatie: schedel, Golgotha en tumor spelen daarin de hoofdrol. De operatie vindt plaats op Afdeling 13. Incisies in de hoofdhuid voelen als kleine prikjes, het boren in de schedel verdooft zijn oren, het klinkt als het openbreken van een kist; krakende plank na krakende plank. De chirurg informeert gedurende de operatie beleefd: 'Hoe voelt u zich nu?', 'Dank u, professor, het gaat goed', antwoordt de patiënt met zijn hoofd onbeweegbaar in een stalen constructie.

De operatie slaagt. De smaak van eten komt terug, de vrees van zijn vrouw – zelf neurologe – voor blindheid is ongerechtvaardigd. De patiënt reist terug naar huis, 'als een schipbreukeling die door een reddende golf op land wordt gezet'.² Queeste voltooid.³ ←

De referenties zijn te raadplegen in de onlineversie van dit artikel op www.medischeoncologie.nl.

beeld: Keith Peñre

Prof. dr. A.A. Kaptein is emeritus hoogleraar Medische psychologie. In deze column belicht hij romans die ingaan op thema's als zingeving bij kanker, inpassen van kanker in het bestaan, therapie(on)trouw, levensstijl, zelfmanagement, kanker een plaats geven in een sociaal systeem en kwaliteit van leven. Dergelijke romans kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt als bibliotherapie of laten mogelijkheden voor *expressive writing* zien.